

Ks. Włodzimierz Broński

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Wydział Teologii

NOWA EWANGELIZACJA W SŁUŻBIE PRZEKAZU PRAWD WIARY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

W obecnym kontekście społeczno-kulturowym społeczeństwa należy całą działalność zbawczą Kościoła skierować na ewangelizację. Wprawdzie na każdym etapie działalności Kościoła aktualnym jego zadaniem jest misja *ad gentes*, czyli ewangelizacja misyjna polegająca na objawianiu Jezusa Chrystusa i Jego Ewangelii tym, którzy ich nie znają (por. DM 6)¹. Jednak w sytuacji postępującego procesu dechrystianizacji, poza ewangelizacją misyjną, konieczna jest nowa ewangelizacja. Jej adresatami są ochrzczeni żyjący w kontekście obojętności religijnej i sekularyzmu, dla których orędzie chrześcijańskie przestało już być Dobrą Nowiną (por. EN 54)². W niniejszym opracowaniu, mając na uwadze fakt, że wciąż wydaje się ona jedynie pastoralnym hasłem, omówimy trzy zagadnienia: podstawowe konteksty dla nowej ewangelizacji³, istota i cele nowej ewangelizacji oraz zagadnienie komunikowania wiary w praktyce ewangelizacyjnej Kościoła współczesnego.

PODSTAWOWE KONTEKSTY NOWEJ EWANGELIZACJI

Królestwo Boże przepowiadane przez Jezusa Chrystusa zostało umiejscowione pośrodku świata, w którym żyje człowiek, którego trzeba zbawiać tam, gdzie on

¹ Por. Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi* (EN), 8 XII 1975, nr 51, 53; Jan Paweł II, Encyklika *Redemptoris missio* (RMi), 7 XII 1990, nr 31.

² Por. Benedykt XVI, Adhortacja apostolska *Verbum Domini* (VD), 30 IX 2010, nr 122; J. Ratzinger, *Nowa ewangelizacja*, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 22,6 (2001), s. 35.

³ Zob. E. Garhammer, B. Spielberg, „Niewidzialne postacie na ambonie”. *Konteksty głoszącego słowo Boże*, „Przegląd Homiletyczny” 7 (2003), s. 7–22.

jest, a nie tam, gdzie chcielibyśmy, żeby był⁴. Dlatego głosiciel słowa Bożego nie może wykonywać swej misji w izolacji od dokonujących się w świecie przemian, wskutek których całe kraje i narody, w których niegdyś kwitła religia i życie chrześcijańskie, podlegają procesowi sekularyzmu⁵. Nowa ewangelizacja jest zatem reakcją Kościoła na dokonujące się we współczesnym świecie zmiany kulturowe i społeczne wpływające na nowy kształt społeczeństwa⁶.

W liście apostolskim z 11 października 2011 roku, zatytułowanym *Porta fidei* (PF), Benedykt XVI zauważa, że „podczas gdy w przeszłości możliwe było uznanie, że istnieje jednorodna tkanka kulturowa, powszechnie akceptowana w swym odniesieniu do treści wiary i inspirowanych nią wartości, to obecnie wydaje się, że w znacznej części społeczeństwa już tak nie jest, z powodu głębokiego kryzysu wiary, który dotknął wielu ludzi” (nr 2)⁷. W epoce sekularyzacji zakorzenionej głęboko zwłaszcza w świecie zachodnim, zatracono umiejętność słuchania i rozumienia Ewangelii (L 6). Do najwyższej rangi podnosi się natomiast dowolnie pojmowaną suwerenność jednostki i jej prawo dokonywania wyboru. Jednostka, aby korzystać z tego prawa, musi wyzwolić się z wszelkich ram normatywnych, z tego wszystkiego, co w powszechnym mniemaniu ma charakter uniwersalny, czyli również z wartości i treści pochodzących z Objawienia Bożego⁸. Tak pojmowane prawo wyboru, tracąc bezpośredni związek z obiektywnymi i transcendentnymi normami moralnymi, skutkuje ponowoczesną mentalnością, która rości sobie prawo do realizacji własnej wolności przeciwko prawu naturalnemu i Objawieniu Bożemu (por. L 6)⁹.

Sekularyzacja przenika do życia współczesnych chrześcijan i wspólnot Kościoła. Przejawia się między innymi negatywną oceną kompetencji rozumu, odrzuceniem tezy o istnieniu obiektywnej prawdy, pluralizmem i relatywizmem w sferze zasad moralnych, przeniesieniem problematyki religijnej w prywatną sferę życia¹⁰.

⁴ Por. K. Pawlina, *Aktualny model ewangelizacji Kościoła w Polsce*, w: *Ewangelizacja odpowiedź Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 103.

⁵ Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici* (ChL), 30 XII 1988, nr 34

⁶ W dokumencie Synodu Biskupów – XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego, pt. *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej. Lineamenta* (L), Watykan 2011, nr 6, wymienia się następujące konteksty dla nowej ewangelizacji: społeczne, kulturowe, gospodarcze, polityczne, religijne.

⁷ Tekst opublikowany w polskim wydaniu „L'Osservatore Romano” 32,12 (2011), s. 4–10.

⁸ „Wraz z przyjęciem *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka* w roku 1948 zachodnia kultura w przeważającym zakresie uznawała istnienie »prawa naturalnego«, porządku wszechświata »nadanego z góry« (a tym samym »prawodawcy«): »wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności« 9 (artykuł 1). *Powszechna Deklaracja* mówi zatem o wrodzonej godności wszystkich członków rodziny ludzkiej. Jeśli owa godność jest wrodzona, można ją tylko uznać, a same prawa człowieka ogłosić, nie zaś stworzyć z niczego. W 1948 roku pojęcie uniwersalizmu było równoznaczne z uznaniem faktu, że takie prawa istnieją. Uniwersalizm posiadał wymiar transcendentny i dlatego pociągał ze sobą określone konsekwencje moralne” (M.A. Peeters, *Nowa etyka w dobie globalizacji. Wyzwania dla Kościoła*, Warszawa 2009, s. 22, 23).

⁹ Por. tamże.

¹⁰ Zob. Z Sareło, *Postmodernizm w pigułce*, Poznań 1998, s. 27–31.

Owe przemiany dokonujące się w świadomości jednostek prowadzą do swoistego rynku światopoglądowego, do przejścia od społeczeństwa losu do społeczeństwa wyboru charakteryzującego się wielością alternatyw¹¹. Poza tym dla współczesnych chrześcijan nie jest ważna przyszłość ani przeszłość, ale przede wszystkim chwila obecna. Dominuje mentalność hedonistyczna, konsumpcjonistyczna oraz indywidualizm¹². Prowadzi to do egocentryzmu i powierzchownego stylu życia. Konsekwencją tego procesu może być „zatrącenie podstawowych elementów wiary”, „duchowe obumieranie”, „rozmyta duchowość” lub też „zastępcze formy przynależności religijnej” (L 6).

Ważnym kontekstem dla nowej ewangelizacji jest środowisko społeczne. Zjawisko migracji prowadzi do spotkania i wymieszania się kultur, czego nasze społeczeństwa nie znały od stuleci. Wskutek tego, według *Lineamenta – Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej*, dochodzi do skażenia i rozpadu podstawowych punktów odniesienia w życiu, wartości, dla których można się poświęcić, więzów, poprzez które jednostki kształtują swą tożsamość i odkrywają sens życia (por. nr 6). W takiej sytuacji następuje osłabienie oddziaływania wielkich tradycji, w tym także religijnych. Zakwestionowane zostają też wartości, normy i wzorce zachowań, które jeszcze do niedawna uważane były za oczywiste¹³.

Nowa ewangelizacja musi również uwzględniać środki społecznej komunikacji, zwłaszcza media elektroniczne. Stanowią one wielkie wyzwanie dla Kościoła, ponieważ mają decydujący wpływ na życie osób i świadomość zbiorową. Dokument *Lineamenta XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów* podkreśla, że kultura medialna i cyfrowa przynosi większy dostęp do informacji, większą możliwość poznania i wymiany oraz kształtowania kultury o wymiarach coraz bardziej światowych. Jednak nie sposób nie dostrzec nowych zagrożeń pojawiających się na skutek rozpowszechniania nowej kultury w stylu życia ludzi. Są to głównie egocentryzm, dominacja wymiaru emotywnego w kształtowaniu się relacji i więzów społecznych, zatrącenie wartości obiektywnej doświadczenia refleksji i myśli, zredukowanego w wielu wypadkach jedynie do roli potwierdzania własnych odczuć. „Ostatecznym punktem, do którego mogą prowadzić te zagrożenia, jest tak zwana kultura efemeryczności, natychmiastowości, pozorów, czyli społeczeństwo niezdolne do pamięci i do przyszłości” (L 6). Chrześcijanie muszą liczyć się z kulturą, w której żyją. Stąd należy ewangelizować same media i ewangelizować poprzez media¹⁴.

¹¹ Zob. W. Piwowarski, *Socjologia religii*, Lublin 2000, s. 360–365.

¹² Zob. K. Świąt, *Przemiany społeczne a kształcenie kaznodziejów*, w: *Integralne kształcenie kaznodziejów*, red. W. Broński, Lublin 2006, s. 10–12; Z. Sareło, *Postmodernizm. Wyzwania dla chrześcijaństwa*, Poznań 1995, s. 14, 15.

¹³ Por. K. Świąt, *Przemiany społeczne...*, s. 29.

¹⁴ Por. W. Kawecki, *Ewangelizacyjne zadania mediów (nie tylko) katolickich*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła w Polsce na wyzwania współczesności*, red. W. Przygoda, E. Robek, Sandomierz 2011, s. 312.

Głoszenie słowa Bożego dokonuje się w konkretnych zmiennych warunkach miejsca i czasu. Zatem naszkicowane ogólne tendencje przemian powinny mieć swoje reperkusje w posłudze ewangelizacyjnej.

ISTOTA I CELE NOWEJ EWANGELIZACJI

W procesie nowej ewangelizacji nie chodzi o reewangelizowanie, lecz o perspektywną ewangelizację we współczesnym zsekularyzowanym świecie¹⁵. Proces ten obejmuje osoby i całe społeczności w ich konkretnych sytuacjach życiowych. Ewangelizacja ta powinna być nowa w swoim zapale, metodach, sposobie wyrażania i dawania świadectwa¹⁶. W nowej ewangelizacji chodzi też o budowanie nowej świadomości i mentalności zarówno podmiotów, jak i adresatów ewangelizacji¹⁷. Kluczem do nowej ewangelizacji są „nowi” ludzie, którzy stają się narzędziami w rękę Boga (por. EN 17).

Nowa ewangelizacja to „nazwa nowego zainteresowania Kościoła swą podstawową misją, swą tożsamością i racją bytu. Wymaga ona umiejętności rozpoczynania od nowa, przekraczania granic, poszerzania horyzontów”¹⁸. Tylko nowa ewangelizacja może zapewnić rozkwit czystej i głębokiej wiary we współczesnym świecie (por. ChL 34). Jej celami są bowiem wiara, nawrócenie człowieka, doprowadzenie człowieka do zbawienia. Chodzi o wiarę osobową, której przedmiotem jest Bóg osobowy, Chrystus jako Bóg-Człowiek, a nie zbiór wiadomości o Bogu. Akt wiary ma strukturę wydarzenia interpersonalnego, gdyż jest międzyosobowym spotkaniem¹⁹. Inicjatorem tego spotkania jest objawiający się Bóg, który zaprasza człowieka do podjęcia dialogu. Z kolei nawrócenie polega na nawiązaniu przez wiarę i chrzest na odpuszczenie grzechów trwałej więzi z Jezusem (por. Dz 2,38)²⁰. Jest uwierzeniem i absolutnym zaufaniem Bogu, który objawił się w Jezusie

¹⁵ Zob. [Brak Autora], *Bischof Koch: Die Volkskirche ist an einen toten Punkt angelangt*, „Schweizerische Kirchenzeitung” 21(2005), s. 429.

¹⁶ Por. Jan Paweł II, Encyklika *Veritatis splendor* (VS), 6 VIII 1993, nr 106.

¹⁷ Według A. Lewka „Nowa ewangelizacja jest to odnowiona w duchu *Vaticanum II* i dostosowana do dzisiejszych warunkowań społeczno-kulturowych działalność ewangelizacyjna wszystkich chrześcijan, która czerpiąc ze źródeł Objawienia dzięki pomocy Ducha Świętego stara się z nowym zapalem i wszelkimi możliwymi sposobami przekazywać Ewangelię Jezusa Chrystusa o wielkiej miłości Boga do człowieka wszystkim ludziom, zwłaszcza swoim współpracownikom zdechrystianizowanym, celem wzbudzenia i ukształtowania w nich dojrzałej wiary chrześcijańskiej jako fundamentu ich zbawienia, czyli zjednoczenia z Bogiem w Chrystusie i Jego Kościele” (*Nowa ewangelizacja w duchu Soboru Watykańskiego II*, t. 1, Katowice 1995, s. 115).

¹⁸ W. Przygoda, *Współczesne aeropagi nowej ewangelizacji – opieka duszpasterska wobec ruchu turystycznego*, w: *Przeszłość jest to dziś tylko cokolwiek dalej*, red. W. Guzewicz, Elk 2012, s. 41.

¹⁹ Por. J. Ratzinger, *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Kraków 1970, s. 40, 41.

²⁰ Według Josepha Ratzingera nawrócenie oznacza uwolnienie od samowystarczalności, dostrzeżenie tego, że „potrzebujemy innych i Innego, Jego przebaczenia i przyjaźni [...], nawrócenie to pokorne zawierzenie się miłości Innego, która staje się miarą i kryterium mojego własnego życia” (*Nowa...*, s. 37).

Chryście i wkroczeniem w Boży plan zbawienia²¹. Jest decyzją zbudowania swego życia na centralnych prawdach kerygmatu i uznania Jezusa Chrystusa za swego Pana, Zbawiciela i Mesjasza. „Centrum wszystkiego staje się zatem żywa osoba Chrystusa, a najwyższym pragnieniem zjednoczenie z Nim”²². Zarówno wiara, jak i nawrócenie są zatem znakiem przemiany i nowego życia²³. Natomiast doprowadzenie człowieka do zbawienia należy ujmować jako działanie, w którym Bóg uwalnia człowieka od zła, lub jako rezultat tego działania Boga w człowieku. Temu celowi służy również budowanie wspólnoty wiary – Kościoła²⁴.

Jednym z koniecznych warunków nowej ewangelizacji jest jej dialogiczny i mistagogiczny charakter. Nowa ewangelizacja nie polega na dogmatycznej i moralnej indoktrynacji, ale jest procesem duchowym – mistagogiczną inicjacją człowieka²⁵. Chodzi w niej o świadczenie o Chrystusie, który jest obecny i działa w Kościele i świecie²⁶. O budowanie jak najgłębszej więzi z Jezusem Chrystusem poprzez stwarzanie warunków, aby mogło dojść do spotkania między ludźmi i Jezusem Chrystusem, który mówi: *Beze mnie nic nie możecie uczynić* (J 15,5). Świadczy o tym św. Paweł, który wyznaje: *Wszystko mogę w Tym, który mnie umacnia* (Flp 4,13).

Prawdziwą treścią ewangelizacji jest relacja do osoby miłującego Boga²⁷. Zdaniem Josepha Ratzingera „głosić Boga znaczy wprowadzać człowieka w relację z Bogiem”²⁸, przekazując kerygmat²⁹. Kerygmat jest rzeczywistością egzystencjalną i podmiotową³⁰. Polega na głoszeniu mocą Ducha Świętego miłości Boga³¹. Chociaż opiera się na faktach historycznych, ma charakter prawdy *pro nobis*, której racją istnienia jest zbawienie człowieka dziś. Cechuje go aktualność (Bóg kocha,

²¹ Por. S. Dyk, *Przepowiadanie kerygmatyczne drogą do zrodzenia wiary*, „Przegląd Homiletyczny” 16 (2012), s. 49.

²² Tamże.

²³ Por. W. Przychyna, *Teologia ewangelizacji*, Kraków 1992, s. 64.

²⁴ Por. S. Plusa, *Przepowiadanie słowa Bożego w kontekście nowej ewangelizacji*, „Studia Pastoralne” 7 (2011), s. 498, 499.

²⁵ Zob. K. Koch, *Kirchliches Leben im Zeichen des Mysteriums Gottes*, w: *Gottes Weisheit im Mysterium. Vergessene Wege christlicher Spiritualität*, red. A. Schilson, Mainz 1989, s. 315–322.

²⁶ Proces nowej ewangelizacji powinien być ukierunkowany na dawanie świadectwa i na przekonywanie ludzi do Ewangelii. Zob. K. Koch, *Neuevangelisierung in Europa tut not* (2), „Schweizerische Kirchenzeitung” 46 (1992), s. 652.

²⁷ Por. W. Nowacki, *Formacyjny wymiar ewangelizacji w dokumentach Magisterium Kościoła*, w: *Ewangelizować czy katechizować*, red. S. Dziekoński, Warszawa 2002, s. 152.

²⁸ *Nowa...*, s. 37.

²⁹ Według J. Chmiela, kerygmat stanowi „samo jądro przepowiadania chrześcijańskiego – niejako *pars pro toto* – przepowiadania pojętego jako całość przekazu apostołskiego” (*Pojęcie i rola kerygmatu w pierwotnym Kościele*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 33 (1980), s. 59).

³⁰ Por. W. Przychyna, *Teologia...*, s. 117.

³¹ „Nie może zaistnieć przepowiadanie bez pomocy Ducha Świętego” (EN 75). „Duch Święty jest tym, który ożywia nauczanie [Kościoła] nie pozwalając, aby ograniczyło się ono do prostych i abstrakcyjnych sformułowań prawdy, ale było »duchem i życiem«, objawieniem oblicza, oblicza Chrystusa, które jest obrazem Ojca” (*Pelna jest ziemia Twego Ducha Panie*. Oficjalny dokument Komisji Teologiczno-Historycznej Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, Katowice 1997, s. 83).

uzdrowia, zbawia dziś), bezpośrednio (Bóg kocha ciebie). Podstawowe tematy kerygmaticzne są ze sobą powiązane i stanowią logiczny ciąg³².

Wiara jako spotkanie z Jezusem przybiera formę relacji z Nim. Wskutek tego człowiek kształtuje w sobie mentalność Chrystusa. W tej perspektywie przekazywać wiarę w Chrystusa oznacza „stwarzać warunki dla wiary przemyślanej, świętowanej, przeżywanej i przemodlonej; oznacza to włączać w życie Kościoła” (L 11). Ewangelizowany powinien odnaleźć swoje miejsce we wspólnocie Kościoła.

Siłą ewangelizacji jest Kościół jako wspólnota ludzi zjednoczonych wokół Chrystusa. Działanie Boga dokonuje się w Kościele i przez Kościół. Człowiek w Kościele i poprzez Kościół podejmuje oraz realizuje zbawczy dialog z Bogiem. Osoba żyje wiarą wspólnoty, a wspólnota ubogaca się wiarą poszczególnych wiernych. Nie tylko cała wspólnota eklezjalna, ale i poszczególni chrześcijanie uczestniczą zarówno w procesie przyjmowania rzeczywistości wiary, jak i jej przekazywania³³. Cały ten proces „nie dokonuje się tylko przez słowa, lecz wymaga relacji z Bogiem przez modlitwę, która jest wiarą w działaniu” (L 14). Dzieje się to w określonej kulturze, która jest elementem konstytutywnym ludzkiego doświadczenia, a jednocześnie wyzwaniem dla ewangelizacji (zob. VD 109).

KOMUNIKOWANIE WIARY W PRAKTYCE EWANGELIZACYJNEJ KOŚCIOŁA WSPÓŁCZESNEGO

Współczesne uwarunkowania społeczne zmuszają do poszukiwania nowych sposobów komunikowania wiary w praktyce ewangelizacyjnej Kościoła. Kościół musi się stać znakiem miłości Boga do człowieka wewnątrz aktualnych kontekstów społecznych i kulturowych, które się nieustannie zmieniają. Unikając pułapki „sekciarstwa” i zachowując formę Kościoła domowego i misyjnego, Kościół powinien uczestniczyć w codziennym życiu człowieka i z tego miejsca głosić ożywcze przesłanie Ewangelii (por. L 9) – kerygmat, który rodzi dynamiczną wiarę (por. Rz 10,17) i pozwala wejść w bezpośredni kontakt z Chrystusem (por. 1 Kor 15,14).

Według Kurta Kocha, w tej nowej sytuacji społecznej najlepszą opcją głoszenia wiary, z perspektywy tradycji biblijnej, jest „misyjne chrześcijaństwo”. Opierając się na centralnych prawdach wiary, należy poddać krytyce współczesne niebezpieczne trendy społeczne i przyjąć wobec nich alternatywną postawę. Ewangelia wnoszona w ten sposób do życia współczesnego społeczeństwa będzie je przenikać na zasadzi soli nadającej smak³⁴. Udział w tym procesie powinni mieć wszyscy chrześcijanie. W związku z tym należy kształtować dojrzałe wspólnoty kościelne,

³² Zob. J.H. Prado Flores, *Jak ewangelizować ochrzczonych*, Łódź 1993, s. 84, 85.

³³ Zob. J. Mastej, *Permanenta eklezjogeneza*, w: *Kościół w czasach Jana Pawła II*, red. M. Rusecki, K. Kaucha, J. Mastej, Lublin 2005, s. 113–125.

³⁴ Por. K. Koch, *Kirche im Dialog. Zwischen Realität und Vision*, Graz–Esztergom–Paris–New York 1995, s. 96.

w których wiara urzeczywistnia się jako przyłgnięcie do osoby Chrystusa i Jego Ewangelii, jako sakramentalna komunია i spotkanie z Chrystusem oraz jako życie w duchu miłości i służby (por. ChL 34). Przekonać adresatów nowej ewangelizacji do przyjęcia wiary w Chrystusa i akceptacji prawdy zawartej w Ewangelii mogą bowiem tylko ci, którzy są wierzącymi z przekonania i osobistego wyboru. Adresatami nowej ewangelizacji są przecież ludzie, którzy kiedyś byli wierzącymi. Dzisiaj, z różnych przyczyn, ich wiara osłabła lub zanikła. Chrześcijaństwo znają bardzo powierzchownie. Często są uprzedzeni lub wrogo nastawieni do religii chrześcijańskiej i Kościoła, a głoszoną im Ewangelię odczytują jako ograniczenie krępujące ich wolność. Kościół zaś postrzegają jako instytucję o znaczących wpływach w życiu politycznym i społecznym³⁵. Do tych ludzi trzeba szukać specjalnych metod dotarcia z kerygmatem o Jezusie Chrystusie umarłym i zmarłychychwstałym.

Ewangelizator, jeśli chce budzić wiarę u współczesnych ludzi i uodparniać wierzących na dechrystianizację, musi unikać tego, co jest ogólne i abstrakcyjne, jak również bezużytecznych dywagacji (por. VD 59). Tak przekazywane treści będą przyczyniać się do postępu dechrystianizacji, a nawet zniechęcać do wiary i Kościoła³⁶. Istotną cechą głoszenia słowa Bożego winno być natomiast przekazywanie chrześcijańskiej opowieści w taki sposób, aby „zakomunikować doświadczenie łaski – obecność Boga w zwyczajnym ludzkim życiu. Innymi słowy, głoszenie słowa Bożego jest ponownym wypowiedzeniem opowieści Jezusa w słowie i czynie w aktualnym momencie historii”³⁷. Oznacza to, że ewangelizator powinien wskazywać na Boga jako Zbawiciela w aktualnym momencie historii, stwarzać słuchaczom Ewangelii możliwość przejścia ze sfery kerygmatu w sferę osobistej, ludzkiej i chrześcijańskiej nadziei. Słuchacze w przekazywanej im historii Jezusa powinni odkryć, że Bóg jest obecny i działa w głębi ludzkiego doświadczenia, nawet w przeżywanym cierpieniu. Będąc ukryty i niepojęty, pomimo pozornej nieobecności, pozostaje Panem i Reżyserem historii świata i życia każdego człowieka³⁸. Jest wyzwolicielem z sytuacji beznadziejnych, a Jego Ewangelia jest Dobrą i Radosną Nowiną zbawienia człowieka dzisiaj³⁹.

Według Antoniego Lewka, nie wystarczy dzisiaj mówić abstrakcyjnie i dogmatycznie o Bogu *in se*, ale trzeba mówić współczesnemu człowiekowi o Bogu

³⁵ Por. K. Pawlina, *Aktualny model ewangelizacji...*, s. 94, 95; A. Draguła, *Jakiej Ewangelii potrzebuje współczesny niewierzący?*, „Przegląd Homiletyczny” 16 (2012), s. 57–59.

³⁶ Por. J. Twardy, *Homilia jako antidotum na dechrystianizację*, „Przegląd Homiletyczny” 16 (2012), s. 138.

³⁷ H. Sławiński, *Homilia wprowadzeniem w doświadczenie Boga a kontekst sekularyzmu*, „Przegląd Homiletyczny” 16 (2012), s. 126. Zob. The Bishops’ Committee on Priestly Life and Ministry. National Conference of Catholic Bishops’, *Fulfilled in Your Hearing. The Homily in the Sunday Assembly*, Washington 1982.

³⁸ Por. H. Sławiński, *Homilia wprowadzeniem...*, s. 126.

³⁹ Por. H. Simon, *Kaznodziejstwo polskie: zdobycze i niedociągnięcia*, „Ateneum Kapłańskie” 2–3 (1993), s. 255.

działającym, kochającym, zbawiającym⁴⁰. To mówienie powinno być głoszeniem Boga chrześcijańskiego, osobowego. Jest to ważne zwłaszcza dzisiaj w sytuacji otwarcia na inne kultury i religie, wobec nurtów gnostyckich i ruchu New Age, oferujących wiedzę tajemną, ezoteryczną i odrzucających osobowego Boga⁴¹. Wszystkie te nurty oferują jakąś nieokreśloną duchowość, religijność zamiast wiary gwarantującej zbawienie. Do wielu współczesnych adresatów nowej ewangelizacji można powiedzieć jak św. Paweł na Areopagu, że są ludźmi pod każdym względem bardzo religijnymi (por. Dz 17,22)⁴². Mają bogów, ale wielu z nich nie ma Boga. Nie mają Boga, jak pisze Benedykt XVI w encyklice *Spe salvi* (30 XI 2007), nie mają nadziei (por. nr 23). Dlatego w czasach nowej ewangelizacji Ewangelia powinna być głoszona jako „przesłanie, które tworzy fakty i zmienia życie. Mroczne wrota czasu, przyszłości, zostały otwarte na oścież. Kto ma nadzieję, żyje inaczej; zostało mu dane nowe życie” (tamże, nr 2).

Wiara rodzi się w sercu człowieka dzięki łasce Bożej i pomocy innych ludzi. W związku z tym w większym zakresie należy angażować w dzieło nowej ewangelizacji rodziny chrześcijańskie, grupy religijne, grupy katechetyczne, jak też olbrzymi potencjał stowarzyszeń, wspólnot, ruchów i grup religijnych. W tym przekazywaniu słowa Bożego od osoby do osoby szczególnie ważne jest świadectwo życia chrześcijańskiego. Słowo Boże na tyle dociera do ludzi, na ile staje się „obecne i żywe” w świadectwie życia wierzących w niego (por. VD 97). To świadectwo chrześcijanina ugruntowane na świadectwie Jezusa Chrystusa i wypływające z Jego wyraźnego zlecenia (por. Mt 15,27; Łk 24,48; Dz 1,8) oraz zakorzenione w świadectwie Ducha Świętego (por. 1 Kor 2,10; 1 J 5,10) jest środkiem zbawienia zarówno dla samych świadczących, jak i dla tych, którym jest dawane⁴³. Dlatego, jak podkreśla Benedykt XVI, współczesny pluralistyczny świat szczególnie potrzebuje „wiarygodnego świadectwa osób mających umysł i serce oświecone przez słowo Boże i zdolnych otwierać serca i umysły tak wielu ludzi na pragnienie Boga i prawdziwego życia, które nie ma końca” (PF 15).

Treści wiary powinny również być w większym stopniu przekazywane przez współczesne media, w tym media elektroniczne za pośrednictwem internetu, e-maili, Twittera, Facebooka, SMS-ów, blogów, radia i telewizji internetowej⁴⁴. W tych

⁴⁰ Por. A. Lewek, [wypowiedź], w: *Jak współczesnemu człowiekowi mówić o Bogu*, red. B. Bejze, Warszawa 1994, s. 153.

⁴¹ Por. Z. Zdybicka, [wypowiedź], w: *Jak współczesnemu człowiekowi...*, s. 306.

⁴² Zob. P. Zeillinger, *Und wieder stehen wir am Areopag... Christliche Predigt und die Rhetorik der „Postmoderne”*, w: *Homiletische Präsenz*, t. 7, red. M. Meyer-Blanck, J. Seip, B. Spielberg, München 2010, s. 137.

⁴³ Por. J. Majka, *Świadectwo chrześcijańskie jako element ewangelizacji*, w: *Ewangelizacja*, red. J. Krucina, Wrocław 1980, s. 77.

⁴⁴ Według Benedykta XVI „sieć jest integralną częścią ludzkiego życia. Internet przyczynia się do rozwoju nowych i bardziej złożonych form świadomości intelektualnej i duchowej, wspólnych przekonań” (*Prawda, przepowiadanie i autentyczność życia w erze cyfrowej*. Przesłanie Ojca Świętego na XLV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, Watykan 2011). Zob. A. Kiejza, *Twoje*

„miejscach” życia publicznego i doświadczenia społecznego należy likwidować rozłam pomiędzy Ewangelią a kulturą, dokonując krytycznej oceny kultury i pozabawiając ją relatywizmu, subiektywizmu moralnego, ideologicznych nastawień, pseudowartości, uprzedzeń do Kościoła i religii itd. Mając na uwadze niektóre błędy współczesnej filozofii, tj. scjentyzm, pragmatyzm, postmodernizm, ewangelizując, należy dążyć do tego, aby „wiara i filozofia odbudowały swą głęboką jedność, która uzdalnia je do działania zgodnego z ich naturą”⁴⁵. Ewangelizacja wymaga przeto obecności chrześcijan w mediach, aby w tych ultranowoczesnych miejscach były przekazywane wartości, które przechowuje tradycja chrześcijańska (zob. RMi 37).

Podsumowując, należy podkreślić, że w dzisiejszym postideowym świecie ewangelizować może tylko ten, kto sam poddał się i wciąż poddaje ewangelizacji. Nowa ewangelizacja jest bowiem przede wszystkim duchowym zadaniem chrześcijan mających doświadczenie Bożej miłości i dążących wytrwale do zbawienia (por. L 22). Ostatecznie to miłość Chrystusa, wypełniając nasze serca, przynagla każdego chrześcijanina do ewangelizacji w sytuacji dokonujących się społecznych i kulturowych przemian⁴⁶. Przemiany te stają przed chrześcijaństwem jako wyzwanie. Proces refleksji nad nimi wewnątrz Kościoła powinien skutkować zdecydowaną rewizją dróg budzenia wiary i umacniania w wierze (por. L 18).

THE NEW EVANGELIZATION IN THE SERVICE OF THE CHRISTIAN FAITH

Summary

The new evangelization is dialogical and mystagogical. It is a fundamental task of every ecclesial community. In our time it is done in a pluralistic society primarily through the

Słowo jest lampą. Przewodnik dla sprawgnionych Słowa Bożego, Częstochowa 2003; M. Przybysz, *Public relations w dawaniu świadectwa wierze. E-ewangelizacja i profesjonalizacja działań*, w: Komisja Duszpasterstwa KEP, *Być solą ziemi. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2012–2013*, red. S. Stulkowski, Poznań 2012, s. 356–377; H. Hanas, *Ewangelizacja przez Internet*, w: *Ewangelizacja odpowiedzią Kościoła...*, s. 365–399.

⁴⁵ Jan Paweł II, Encyklika *Fides et ratio*, 14 IX 1998, nr 48. Zob. także W. Kawecki, *Ewangelizacyjne zadania mediów...*, s. 327.

⁴⁶ „*Caritas Christi urget nos* (2 Kor 5,14): miłość Chrystusa wypełnia nasze serca i pobudza nas do ewangelizacji. Dzisiaj, tak jak wówczas, wysyła On nas na drogi świata, aby głosić Jego Ewangelię wszystkim narodom ziemi (por. Mt 28,19). Poprzez swą miłość Jezus Chrystus przyciąga do Siebie ludzi z każdego pokolenia: w każdym czasie zwołuje on Kościół, powierzając mu głoszenie Ewangelii, z nakazem, który zawsze jest nowy. Z tego względu także dziś potrzeba bardziej przekonującego zaangażowania kościelnego na rzecz nowej ewangelizacji, aby na nowo odkryć radość w wierze i odnaleźć entuzjazm w przekazywaniu wiary. Zaangażowanie misyjne wierzących, które nigdy nie może słabnąć, czerpie moc i siłę w codziennym odkrywaniu Jego miłości. Wiara bowiem rośnie, gdy przeżywana jest jako doświadczenie otrzymanej miłości i kiedy jest przekazywana jako doświadczenie łaski i radości. Sprawia ona, że życie wiernych wydaje owoce, ponieważ poszerza serca w nadziei i pozwala na dawanie twórczego świadectwa: otwiera w istocie serca i umysły tych, którzy słuchają, na zaproszenie Pana, aby przyłączyli się do Jego słowa, by stali się Jego uczniami” (PF 7).

preaching of the word of God from person to person and the witness of a Christian life. Its objectives are faith, conversion of every man, bringing man to salvation. Bearing in mind the situation of the Christian faith in the modern world, one ought to seek new forms of preaching the word of God, especially using the electronic media.

Słowa kluczowe: nowa ewangelizacja, społeczeństwo pluralistyczne, świadectwo chrześcijańskie

Keywords: Christian witness, new evangelization, pluralistic society